

ПРОПОЗИЦІЇ

Міністерства юстиції України до проекту Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення відповідальності за окремі правопорушення у сфері безпеки дорожнього руху»

(реєстр. № 2695 від 27 грудня 2019 року)

Міністерство юстиції України підтримує проєкт Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо посилення відповідальності за окремі правопорушення у сфері безпеки дорожнього руху» (далі – проєкт Закону).

Водночас висловлюємо такі зауваження та застереження.

1. Підпунктом 3 пункту 1 розділу I проєкту Закону пропонується пункт 2¹ частини першої статті 24, частину другу статті 27 і статтю 27¹ Кодексу України про адміністративні правопорушення (далі – КУпАП) виключити.

У зв'язку з цим слід зазначити, що 14 травня 2020 року набрав чинності Закон України від 24 квітня 2020 року № 566-IX «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення щодо штрафних балів», яким виключено пункт 2¹ частини першої статті 24, частину другу статті 27 і статтю 27¹ КУпАП.

Аналогічні зауваження стосуються внесення змін до статті 122 КУпАП.

2. Підпунктом 5 пункту 1 розділу I проєкту Закону пропонується внести зміни до статті 38 КУпАП щодо зміни строків накладення адміністративних стягнень за керування транспортними засобами або суднами особами, які перебувають у стані алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або під впливом лікарських препаратів, що знижують їх увагу та швидкість реакції.

Водночас 01 липня 2020 року набирає чинності Закон України від 22 листопада 2018 року № 2617-VIII «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо спрощення досудового розслідування окремих категорій кримінальних правопорушень», відповідно до якого Кримінальний кодекс України (далі – КК) доповнено статтею 286¹, у якій передбачено кримінальну відповідальність за керування транспортними засобами в стані алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції.

Крім того, цим Законом положення статті 130 КУпАП викладено в новій редакції, у зв'язку з чим положення проєкту Закону потребують перегляду та відповідного доопрацювання в частині внесення змін до цієї статті.

Додатково слід зазначити, що підпункт 5 пункту 1 розділу I проєкту Закону потребує приведення у відповідність з вимогами нормопроектувальної техніки, а саме логічної послідовності, належної ясності викладу і точності опису.

Враховуючи те, що стаття структурно складається із частин, у проєкті Закону мова має йти про доповнення статті 38 КУпАП новою частиною після частини п'ятої та у зв'язку з цим частину шосту відповідної статті вважати частиною сьомою.

3. Частиною третьою статті 122 КУпАП (чинна редакція) передбачено адміністративну відповідальність, зокрема, за ненадання переваги в русі транспортним засобам аварійно-рятувальних служб, швидкої медичної допомоги, пожежної охорони, поліції, що рухаються з увімкненими спеціальними світловими або звуковими сигнальними пристроями.

Разом з тим звертаємо увагу, що в Законі України «Про дорожній рух» (зокрема стаття 261) використовується термін «спеціалізовані санітарні автомобілі бригад екстреної (швидкої) медичної допомоги».

4. Підпунктом 12 пункту 2 розділу I проекту Закону пропонується доповнити положення статті 286 КК частинами, якими передбачається встановити кримінальну відповідальність за вчинення злочинів, передбачених статтею 286 КК, але з такою обтяжуючою кваліфікуючою ознакою, як вчинення правопорушення в стані алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції.

Відповідно до пункту 3 частини першої статті 65 КК суд призначає покарання, враховуючи ступінь тяжкості вчиненого злочину, особу винного та обставини, що пом'якшують та обтяжують покарання.

У свою чергу вчинення злочину особою, що перебуває у стані алкогольного сп'яніння або у стані, викликаному вживанням наркотичних або інших одурманювальних засобів, є обтяжуючою обставиною під час призначення покарання (пункт 13 частини першої статті 67 КК).

Крім того, проектом Закону пропонується внести зміни до низки статей КК, якими передбачається, зокрема, звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з дійовим каяттям, звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку з передачею особи на поруки, звільнення від кримінальної відповідальності у зв'язку із зміною обстановки, звільнення від покарання та його відбування, умовно-дострокове звільнення від відбування покарання, амністія тощо, якими посилюється відповідальність осіб за порушення правил безпеки дорожнього руху або експлуатації транспорту особою, яка керує транспортним засобом в стані алкогольного, наркотичного чи іншого сп'яніння або під впливом лікарських препаратів, що знижують увагу та швидкість реакції.

Однак слід зазначити, що КК має своїм завданням правове забезпечення охорони прав і свобод людини і громадянина, власності, громадського порядку та громадської безпеки, довілля, конституційного устрою України від злочинних посягань, забезпечення миру і безпеки людства, а також запобігання злочинам (частина перша статті 1 КК).

Враховуючи мету та завдання кримінального законодавства, має бути додержано принципу відповідності (співмірності) покарання ступеню суспільної небезпечності вчиненого діяння, передбаченого частиною першою статті 65 КК, та відповідно принципу запобігання злочинам та виправленню правопорушника.

У свою чергу відповідно до частини другої статті 65 КК особі, яка вчинила злочин, має бути призначене покарання, необхідне й достатнє для її виправлення та попередження нових злочинів.

Враховуючи наведене, проєкт Закону потребує відповідного перегляду та доопрацювання.

5. Положеннями проєкту Закону, зокрема підпунктом 10 пункту 1, підпунктом 1 пункту 3 розділу I, передбачено використання (запровадження) електронного посвідчення водія та електронного реєстраційного документа на транспортний засіб.

Разом з тим зазначаємо, що право на керування транспортними засобами відповідної категорії підтверджується посвідченням водія транспортного засобу з установленим терміном дії. На території України відповідно до Конвенції про дорожній рух діють національні та міжнародні посвідчення водія. Порядок видачі, обміну та встановлення терміну дії таких посвідчень визначається Кабінетом Міністрів України (частина дев'ята статті 15 Закону України «Про дорожній рух»).

Також згідно з частинами першою, дванадцятою статті 34 Закону України «Про дорожній рух» державна реєстрація транспортного засобу полягає у здійсненні комплексу заходів, пов'язаних із перевіркою документів, які є підставою для здійснення реєстрації, а також відсутності будь-яких обтяжень, у тому числі за даними Державного реєстру обтяжень рухомого майна, звіркою і за необхідності дослідженням ідентифікаційних номерів складових частин та оглядом транспортного засобу, оформленням і видачею реєстраційних документів та номерних знаків.

На транспортні засоби оформляються та видаються реєстраційні документи, зразки яких затверджуються Кабінетом Міністрів України.

У свою чергу на сьогодні постановою Кабінету Міністрів України від 23 жовтня 2019 року № 956 «Про реалізацію експериментального проєкту щодо застосування електронного посвідчення водія та електронного свідоцтва про реєстрацію транспортного засобу» затверджено Порядок застосування електронного посвідчення водія та електронного свідоцтва про реєстрацію транспортного засобу, який визначає процедуру замовлення, формування, пред'явлення та перевірки електронного посвідчення водія та електронного свідоцтва про реєстрацію транспортного засобу, яка є безоплатною та проводиться виключно за бажанням особи з урахуванням вимог законодавства у сфері захисту персональних даних.

При цьому згідно з пунктом 2 розділу II «Прикінцеві положення» Закону України від 22 березня 2018 року № 2362-VIII «Про внесення змін до деяких законів України щодо повноважень в галузі охорони навколишнього природного середовища» порядок проведення експерименту встановлюється Кабінетом Міністрів України. Строк експерименту не перевищує двох років.

Таким чином, вважаємо недоцільним передбачати в проєкті Закону використання електронного посвідчення водія та електронного реєстраційного документа на транспортний засіб, оскільки процедуру замовлення, формування, пред'явлення яких на сьогодні затверджено постановою Кабінетом Міністрів України про проведення відповідного експерименту, строк проведення якого не перевищує двох років.

Водночас звертаємо увагу, що правові та організаційні засади створення та функціонування Єдиного державного демографічного реєстру (далі – Реєстр) та видачі документів, що посвідчують особу, підтверджують громадянство України чи спеціальний статус особи, а також права та обов'язки осіб, на ім'я яких видані такі документи, визначає Закон України «Про Єдиний державний демографічний реєстр та документи, що підтверджують громадянство України, посвідчують особу чи її спеціальний статус» (далі – Закон).

Відповідно до частин першої та другої статті 14 Закону форма кожного документа встановлюється цим Законом. Документи залежно від змісту та обсягу інформації, яка вноситься до них, виготовляються у формі книжечки або картки, крім посвідчення на повернення в Україну, що виготовляється у формі буклета.

Згідно з частинами першою та другою статті 29 Закону посвідчення водія є документом, що посвідчує особу та її спеціальний статус у частині підтвердження права його власника на керування транспортними засобами. Посвідчення водія виготовляється у формі картки.

З огляду на наведене проєкт Закону потребує доопрацювання шляхом внесення змін до Законів України «Про дорожній рух» (зокрема статті 15) та «Про Єдиний державний демографічний реєстр та документи, що підтверджують громадянство України, посвідчують особу чи її спеціальний статус».

6. Підпунктом 1 пункту 3 розділу 1 проєкту Закону пропонується внести зміни до абзацу другої частини другої статті 16 Закону України «Про дорожній рух», передбачивши, що водій зобов'язаний мати при собі посвідчення водія, реєстраційний документ на транспортний засіб, а у випадках, передбачених законодавством, – поліс обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів (страховий сертифікат «Зелена картка») або пред'явити електронне посвідчення водія та електронний реєстраційний документ на транспортний засіб, чинний внутрішній електронний договір зазначеного виду обов'язкового страхування у візуальній формі страхового поліса (на електронному або паперовому носії), інші документи, що визначені законодавством.

Разом з тим зазначаємо, що згідно з абзацом другим пункту 21.2 статті 21 Закону України «Про обов'язкове страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів» контроль за наявністю договорів обов'язкового страхування цивільно-правової відповідальності власників наземних транспортних засобів здійснюється відповідним підрозділом Національної поліції при складанні протоколів щодо порушень правил дорожнього руху та оформленні матеріалів дорожньо-транспортних пригод.

З огляду на наведене в підпункті 1 пункту 3 розділу 1 проєкту Закону слід передбачити, що чинний внутрішній електронний договір зазначеного виду обов'язкового страхування у візуальній формі страхового поліса (на електронному або паперовому носії) пред'являється у випадках, передбачених законодавством.

7. Підпунктом 4 пункту 4 розділу I проєкту Закону пропонується внести зміни до частини першої статті 40 Закону України «Про Національну поліцію», передбачивши, що поліція для забезпечення публічної безпеки і порядку може закріплювати на однострої, у/на службових транспортних засобах, у тому числі без кольорографічних схем, розпізнавальних знаків та написів, монтувати/розміщувати по зовнішньому периметру доріг і будівель фото- і відеотехніку, у тому числі техніку, що працює в автоматичному режимі, технічні засоби з виявлення та/або фіксації правопорушень, радіаційних, хімічних, біологічних та ядерних загроз, а також використовувати інформацію, отриману із фото- і відеотехніки, що перебуває в чужому володінні.

У зв'язку з цим пропонуємо в проєкті Закону передбачити порядок (умови) використання службових транспортних засобів без кольорографічних схем, розпізнавальних знаків та написів з метою уникнення неоднозначного застосування (зловживання) вказаних положень (таких транспортних засобів) на практиці.

Міністр

Денис МАЛЮСЬКА